

CORTINĂ DE CUVINTE

Alexa VISARION

Univers scenic – Olga Tudorache

Trăim într-un timp al uitării rosturilor... Înțelesurile devin ilicite în lumea noastră de bezmetic carnaval... Nu trăim nici drama, nici comedia, iar tragedia e doar fantoșă grotescă... Am născut și ne complacem într-un anturaj al mediocrității... Conjugăm mereu idealuri, ce se dovedesc strategii ale mistificării. Ne sprijinim doar pe derizoriul ce ne satisface *emoțiile de serie*... Nu mai știm sau nu mai vrem să căutam esențele în semnul sau traseul unei creații, iar profilul unui creator îl înregimentăm în tăcere. De ce, oare de ce?

În cazul marilor actori, creatori de destine în dialog cu timpul (și nu mai sunt decât puțini, foarte puțini), arta jocului scenic este un poetic tratat de desăvârșire a umanului, ce limpezește zbuciumul contrariilor în identificarea revelatoare de semn și sens.

Tulburarea și emoția mă stăpânesc acum, când scriu aceste rânduri despre anvergura magică cu care Olga Tudorache a binecuvântat sufletul și spiritul fiecăruia dintre noi, fascinându-ne prin diversitatea și valoarea emblematică a unei creații interpretative devenită operă de neuitat.

Legendă și destin al unei arte ce se împlinește trăind, a cărei virtuozitate se definește în perimetrul vocației, prin succesive viziuni de ființare umană, Olga Tudorache a cuprins în cariera sa, prin amplitudinea talentului, prin verticalitatea, rigoarea și demnitatea exprimirilor sale, esența teatrului modern românesc.

Domnia Sa nu știe să înșele... Marea actriță poate să joace TOT – fascinează mereu, prin autenticitate desăvârșită și transfigurare de aleasă subtilitate.

Absolventă, în 1951, a Institutului de Teatru, i s-a oferit șansa – după cum mărturișește mai târziu – de a avea „cei mai admirabili profesori”. Și cum ar putea fi altfel – spunea Olga Tudorache – „când este vorba de Marioara Voiculescu, Nicolae Bălățeanu, Moni Ghelerter, Sică Alexandrescu și asistentele Sanda Manu, Irina Răchițeanu, Eugenia Popovici.” Pe fiecare i-a îndrăgit, i-a respectat și de la fiecare a învățat misterioasa artă a scenei... Arta clipei ce stărnește veșnicia... Stare de veghe a vieții călătoare.

Cu mulți ani în urmă, Moni Ghelerter, vorbind despre studenții preferați, începea întotdeauna prin a o numi pe „admirabila Olga Tudorache”. Maestrul o distribuise în două roluri diferite: Agrafera din *Dușmanii* lui Gorki și Veta din *O noapte furtunoasă*.

Spectacolul prezentat vineri, 6 iulie 1951, la Teatrul Național, Sala Studio, a însemnat un debut de răsunet pentru Olga Tudorache. Este angajată din septembrie 1951 la Teatrul Tineretului din București, unde își desfășoară activitatea neîntrerupt, până în 1966, când teatrul fuzionează cu Teatrul „Nottara”. La noua instituție, Teatrul Mic, rămâne angajată până în 1978.

Memorabilele creații, realizate până acum sub pecetea inconfundabilă a măiestriei sale, cuprind partituri de o surprinzătoare și inedită diversitate, de la *Domnișoara Nastasia* (Premiul întâi pe țară, la Concursul Republican al Tinerilor Actori din 1958) la *Regina Mamă* (Premiul pentru Cea mai bună actriță, acordat de UNITER și de Asociația Internațională a Criticilor de Teatru în 1997): Mașa din *Cadavrul viu* de Tolstoi, Ioana Boiu din *Suflete tari* de Camil Petrescu, *Antigona* lui Sofocle, *Cleopatra* din *Antoniou și Cleopatra* de Shakespeare, *Eleonora* din *Tango* de Mrožek, *Victoria Lipan* din *Baltagul* lui Sadoveanu – acestea din urmă, spectacole memorabile ale perioadei de strălucire a Teatrului Mic, sub direcția lui Radu Penciulescu... Kitty Warren, din *Profesiunea doamnei Warren* de George Bernard Shaw, *Amelie* din *Nebuna din Chaillot* de Giraudoux, *Maria 1714* de Ilie Păunescu, Sarah din *Amintirile Sarei Bernhardt* de John Murrell, Elena Domnișor din *Să nu-ți faci prăvălie cu scară* de Eugen Barbu, Beatrice din *Efectul razelor gamma asupra anemonelor* de Paul

Foto: Florin Ghioca

Foto: Florin Biolan

În Efectul razelor gamma asupra anemoneilor de Paul Zindel

În *Regina mamă* de Manlio Santanelli

Zindel... Nila Toboșara – rol în care generații de studenți și spectatori mărturiseau că s-au îndrăgostit nebunește de ea, dar și domnul Geronte din *Violențele lui Scapin* de Molière... Iată un rezumat al unei creații definite prin organică originalitate.

Olga Tudorache colaborează cu Radioul și Televiziunea, realizând – cu distinsa sa carismă – personaje precum Tofana din *Patima roșie* de Mihail Sorbul, Abbie din *Patima de sub ulmi* de Eugene O'Neill, Anca din *Năpasta* de Caragiale; *Medeea* de Euripide; Bernarda din *Casa Bernardei Alba* de García Lorca, Hedda din *Hedda Gabler* de Ibsen; Lady Macbeth din *Macbeth* de Shakespeare, Hecuba din *Troienele* lui Sartre, Molly din *Dispariția lui Galy Gay* de Brecht, Marta din *Neînțelegerea* de Albert Camus... Și multe, multe alte personaje.

Debutează în cinematografie în 1955, sub bagheta lui Jean Georgescu. Cele peste douăzeci de roluri din creația filmică a Olgăi Tudorache sunt producții de referință, precum: *Bietul Ioanide*, regia Dan Pița; *Tudor*, regia Lucian Bratu; *Cartierul Veseliei*, regia Manole Marcus; *Domnișoara Aurica*, regia Șerban Marinescu; *Primăvara e fierbinte*, regia Mircea Săucan; *Tusea și junghiul*, regia Mircea Daneliuc; *Drumul câinilor*, regia Laurențiu Damian (Premiul UCIN pentru interpretarea rolului principal feminin, în 1992); *Balanța și O vară de neuitat*, în regia lui Lucian Pintilie.

Parafrazând o frază celebră, *monumentele* interpretative ale actriței trimit instinctul cu întreaga sa substanță în densitatea reflexivității... și, acolo, *dialogul* se naște.

A iluminat cu harul său pedagogic șase promoții de tineri actori. După propria mărturisire, a vrut întotdeauna să fie pedagog, căci, „există momente de mare satisfacție, momente în care te crucești de ce poate să facă un copil care a înțeles bine ce i-ai cerut.” Cu asemenea satisfacție a trăit profesoara, jucând alături de primele sale studente: Rodica Negrea, Angela Ioan și Adriana Șchiopu – în *Efectul razelor gamma asupra anemonelor*, spectacol pentru care a primit Premiul special al juriului la Festivalul de Teatru Contemporan de la Brașov, în 1978, „pentru contribuția artistică și pedagogică deosebită”. Dacă îi întrebi pe studenții ultimelor promoții care este artista lor preferată, primești invariabil același răspuns: Olga Tudorache. Este foarte greu să te menții, ani de-a rândul, în topul preferințelor studenților, să devii modelul spre care aspiră, idolul lor... Dacă-i întrebi și de ce, răspunsurile îmbracă forma unor mici poeme, dedicate expresivității mâinilor subțiri, neliniștite și puternice, privirii intense, măcinată de un clocot interior, timbrului vocii, cu inflexiuni dure, metalice, dar și de o caldă tandrețe. Printre cei botezați pentru scenă de Olga Tudorache sunt: Doru Ana, Florin Călinescu, Augustin Brânzaș, Marian Lepădatu, Marina Pricopie, Carmen Tănase, Radu Duda, Cecilia Bârbora, Raluca Penu, Mihai Bica, Mălina Petre, Dan Bădărău, Marius Rogojinschi, Anca Dinu, Bianca Brad, Marcello Cobzariu, Rona Hartner, Laura Jianu, George Călin, Cristian Iacob, Emilia Popescu...

„Foc, iubire, mamă, adevăr, putere uriașă, egal Olga Tudorache. Odată intrată în sufletul său, nimic rău nu te mai ajungea (...) Intensitatea cu care doamna Olga trăiește totul m-a făcut să-mi asum felul de a fi și de a risca în lupta cu fățarnicia, fără să-mi pară rău” – Emilia Popescu.

„Pentru mine, doamna Olga Tudorache este un glob de energie care plutește imperial peste, printre și prin noi” – Cristian Iacob.

„Cugetul și sufletul meu au perceput-o întotdeauna ca pe un Fenomen. Un fenomen al naturii umane. (...) E ceva ce ține de miracol, de un soi de alchimie. Dacă pe Olga Tudorache nu ai văzut-o cum arde de vie, ești cu o picătură mai sărac” – Radu Duda.

Regizează la Studioul „Casandra” spectacolele de absolvire ale studenților, cu promoțiile 1980, 1984, 1988, 2000, iar în 2004, pe scena Teatrului „Metropolis”, joacă rolul Mama și regizează spectacolul *Pește cu mazăre* de Ana Maria Bambergher.

A colaborat, în atelierul său de creație academică, cu un benefic impact creator pentru studenți, cu Adrian Pinteza, Florin Zamfirescu, Adriana Popovici, fiind deschisă la orice formulă ce revitalizează imaginația și performanța artistică.

În creația sa, a avut ca parteneri mari personalități ale scenei românești, printre care George Constantin, Octavian Cotescu, Leopoldina Bălănuță, Vasile Nițulescu, Victor

În *Nunta însângerată* de García Lorca

Rebengiuc, Constantin Codrescu, Cristea Avram. Și a lucrat cu regizorii Valeriu Moisescu, Cătălina Buzoianu, Iulian Vișa, Silviu Purcărete, Radu Penciulescu.

Actrița este iubită și respectată dintotdeauna și pentru totdeauna.

Talentul este singurul tezaur românesc care a rezistat istoriei, rămânând neștirbit și demn, în confruntarea cu vremelnicia timpului și cu surprările conștiinței, în haosul ce nu ne-a ocolit niciodată.

Olga Tudorache se înscrie, cu carismatica și princiera ei carieră, în galeria unei dinastii a titanilor, poeți – efemeride ai viului... Totodată, plurivalența și caratele exprimării sale spectaculare aparțin cu siguranță unei triade orbitoare ale creativității scenice feminine – Aura Buzescu, Eliza Petrăchescu, Olga Tudorache –, în care unicitatea fiecăreia este componentă a desăvârșirii teatrului românesc.

Creția magică, mereu surprinzătoare, a Doamnei Olga Tudorache este o operă *sui generis* de emoționalitate în gândire, prin care histrionismul, strălucind prin potența sa imaginativă, oglindă și oglindire de tăinuri ale existenței și lumii, ce se-nvârte și se roade. În lumina reflectoarelor, pe scenă, uitarea nu are niciodată viață.

Arta nobilă și adâncă a Olgăi Tudorache îmbracă, în incandescența clipei, o eternitate utopică.